

ION ACHIRI – PEDAGOGUL, SAVANTUL, OMUL

Personalitate de referință în domeniul științelor educației și în cel al didacticii matematicii, dl Ion Achiri, doctor conferențiar universitar, reprezintă un model de rigoare academică și profesionalism, inteligență și cumsecădenie. S-a născut la 25 ianuarie 1953, în comuna Movila, raionul Herța, regiunea Cernăuți, din părinții Constantin și Natalia Achiri, oameni harnici și buni la suflet. Familia în care s-a născut îi este cel mai scump loc din lume, unde a învățat cele mai importante principii de viață și unde a găsit întotdeauna înțelegere, speranță și lumină.

În anul 1970, a absolvit școala medie din comuna Târnăuca, raionul Herța. Pasiunea pentru matematică l-a determinat să-și continue studiile la Universitatea de Stat din Cernăuți, în cadrul Facultății de Matematică, pe care a absolvit-o cu Diplomă cu Mențiune, în anul 1976. După finalizarea studiilor, și-a început cariera didactică în calitate de director al școlii de opt ani din satul Culiceni, raionul Herța, regiunea Cernăuți, apoi, în cea de director adjunct al școlii medii din satul Porubnoe (Tereblecea), raionul Hliboca (Adâncata), totodată, fiind și profesor de matematică. Respectiva perioadă a fost una prolifică și oportună pentru a-și dezvolta competențele manageriale și metodologice.

În perioada 1982-1986, dl Ion Achiri și-a făcut studiile doctorale, la Institutul de Matematică al Academiei de Științe din Ucraina, la Kiev, obținând Diploma de doctor în științe fizico-matematice. Începând cu anul 1985 și până în 1999, activează la Universitatea de Stat din Tiraspol, în funcția de lector superior, iar din 1987, în cea de șef al Catedrei *Metodica Predării Matematicii*.

Din anul 1999, Domnia Sa a fost angajat ca prim-prorector al Institutului Național de Perfecționare a Cadrelor Didactice din Chișinău, iar în perioada 2000-2003, a ocupat funcția de Director adjunct pentru Știință, la actualul Institut de Științe ale Educației (IȘE).

Între anii 2003-2009, a activat la Universitatea de Stat din Moldova, la Catedra *Algebră și Geometrie* din cadrul Facultății de Matematică și Informatică. A revenit la IȘE, în 2009, instituție în care lucrează până în prezent, în calitatea sa de conferențiar universitar. Tot aici, a fost șef al Catedrei *Matematică și Științe*, apoi, a condus și Catedra *Didactica Disciplinelor Școlare*. Dl Ion Achiri a beneficiat de vaste formări în domeniul profesional, cum ar fi:

1989 – Universitatea Pedagogică de Stat din Moscova,

1995 – Universitatea din Craiova,

1999-2003 – stagii de formare în cadrul *Proiectului reformei învățământului în Republica Moldova*, calificări de formator central și formator național,

2006 – Programul *Dezvoltarea resurselor umane pentru modernizarea curriculumului național*, calificarea *Conceptor de curriculum*,

2010-2014 – stagii în calitate de coordonator local în cadrul proiectului *Educația centrată pe cel ce învață*, implementat cu sprijinul UNICEF Moldova,

2018-2019 – stagii în funcția de coordonator, apoi de formator național în cadrul proiectului *Reforma curriculară în Republica Moldova*.

Dl Ion Achiri este coautor și coordonator al trei volume, pentru studenți și profesori, cu privire la problemele metodicii predării matematicii, elaborate și editate, pentru prima dată, în limba română, în Republica Moldova: Vol. I. *Metodica predării matematicii în școala medie* – 1992; Vol. II. *Metodica predării algebrei și elementelor de analiză* – 1995; Vol. III. *Metodica predării geometriei în învățământul preuniversitar* – 1997 (în colaborare cu Universitatea „Al. Ioan Cuza” din Iași.)

Demnă de a fi menționată este monografia *Didactica matematicii*, elaborată de același profesor de la IȘE, care a devenit manualul de bază pentru profesorii de matematică din Republica Moldova.

Dl Ion Achiri este, de asemenea, coautor și coordonator al *Concepției dezvoltării învățământului matematic în Republica Moldova*, coautor al tuturor edițiilor de curricula școlare la matematică pentru gimnaziu și liceu, precum și coautor al tuturor manualelor de matematică, pentru clasele a V-a – a IX-a și a X-a – a XII-a, editate de ministerul de resort.

Dl Ion Achiri a făcut parte din grupurile de lucru pentru elaborarea unor importante documente de politică educațională (fiind și coordonator la disciplina *Matematica*), cum ar fi: *Concepția evaluării rezultatelor școlare (2006)*, *Standarde de eficiență a învățării (2012)*, *Cadrul de referință al curriculumului național (2017)*, *Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor (2014)*, *Curricula la disciplina Matematică (1999, 2000, 2006, 2010, 2019)*, *Ghiduri metodologice de implementare a curricula la matematică (2000, 2010, 2011, 2019)*, *Ghiduri pentru profesori la manualele de matematică pentru clasele V-IX*, *Programe de examen la matematică pentru gimnaziu și BAC, liceu etc.*

Domnia Sa a activat în calitate de membru al Consiliului Național pentru Curriculum și Evaluare în cadrul Ministerului Educației și Tineretului al Republicii Moldova. Referindu-ne la activitatea didactică a profesorului Ion Achiri în cadrul Institutului de Științe ale Educației, vom menționa că prelegerile Domniei Sale sunt deosebite. Or, dl Achiri are o ținută de profesor care inspiră respect și autoritate (nu autoritarism). Valorifică pe deplin în activitatea cu formabilii conceptele pedagogice vizând educația centrată pe cel care învață, formarea competențelor școlare, dezvoltarea gândirii critice și a creativității, educația incluzivă etc. Prelegerile dlui I. Achiri se bazează pe elemente de problematizare, chestiuni de analiză și reflecție, pe învățarea prin descoperire etc.

Cadrele didactice de la stagiile de formare profesională continuă îl apreciază pe dl profesor Ion Achiri ca fiind un om cult, exigent și corect, cu un

stil cooperant de predare. Adeseori, el îi provoacă la discuții în contradictoriu pe teme de pedagogie generală și de didactică. Nu se oprește la o singură idee, dar invită audiența să-și continue reflecțiile, să pună la îndoială cele aflate anterior, să-și argumenteze opiniile.

Dl profesor Ion Achiri este un specialist de primă importanță în Republica Moldova și în problematica evaluării rezultatelor școlare, acest subiect fiind parte a programului de formare profesională continuă în cadrul IȘE. Prin argumentele plauzibile spicuite din literatura de specialitate, dar și din propria-i convingere, Domnul Profesor încearcă să schimbe viziunea formabililor, obișnuiți cu evaluarea tradițională, spre cea centrată pe succes, insistând în mod argumentat pe necesitatea promovării principiului pozitiv al evaluării rezultatelor școlare.

Un element esențial în activitatea profesională a dlui Ion Achiri este cercetarea științifică în cadrul laboratoarelor / sectoarelor IȘE, reușind astfel să contribuie la reconsiderarea învățământului din Republica Moldova. Astfel, Domnia Sa propune soluții pertinente de îmbunătățire a educației, identifică și analizează valorile educației umaniste în cadrul disciplinelor exacte, prezintă o serie de abordări inovative privind praxiologia lecției moderne, propune soluții de eficientizare a procesului de predare-învățare-evaluare a matematicii, axat pe formarea de competențe, evidențiază unele aspecte de modernizare a politicii educaționale în Republica Moldova, argumentează necesitatea reconceptualizării formării profesionale inițiale a cadrelor didactice etc.

Menționăm că dl Ion Achiri a fost primul savant în fosta URSS, care a formulat ideea de utilizare a televiziunii în scopuri educaționale, dezvoltată în articolul *Профессиональный разговор*, publicat în prestigioasa publicație de atunci *Учительская газета № 34(8659)*, din 18 martie 1986. Această idee a fost aplicată în practică, în premieră, la Televiziunea Centrală a URSS, apoi și la televiziunile republicane. Dl Ion Achiri a introdus în teoria educației noțiunea *problemă de tip cascadă* și apoi a dezvoltat-o. Ulterior, a formulat ideea atestării cadrelor didactice în baza *creditelor profesionale*, idee implementată în sistemul educațional din Republica Moldova. A dezvoltat și noțiunea de *competență școlară*, modernizând definiția acesteia, acceptată în varianta actuală, inclusă în curricula școlare, ediția 2018-2019. A introdus un nou principiu privind evaluarea rezultatelor școlare, ne referim la *principiul pozitiv al evaluării*.

În general, lucrările dlui I. Achiri (*circa 300 lucrări - monografii, documente de politici educațio-*

nale, curricula, ghiduri metodologice și metodice, culegeri de probleme și exerciții, culegeri de teste, programe de examen, articole, teze etc.), publicate în țară și peste hotare, ca rezultate ale investigațiilor științifice, se deosebesc printr-un conținut original, fiindu-le specific analitismul profund și redarea multiaspectuală a problemelor cercetate.

Cu acest prilej, menționăm implicarea Domnului Profesor în proiecte numeroase de cercetare, între care:

A. Proiecte internaționale:

1. *Dezvoltarea Curriculumului Național în învățământul general* (Institutul de Științe ale Educației, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării) – expert (2017);
2. *Asigurarea continuității implementării evaluării criteriale prin descriptorii în învățământul primar* (Institutul de Științe ale Educației, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării) – expert (2017-2016);
3. *Implementarea standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice și de conducere din învățământul general* (Institutul de Științe ale Educației, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării) – formator național (2017);
4. *Elaborarea Cadrului de referință al Curriculumului Național în învățământul general* (Institutul de Științe ale Educației, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, LUMOS Moldova) 2013-2014, 2016-2017 – expert;
5. *Dezvoltarea standardelor de eficiență a învățării și a standardelor de calitate a instituției de învățământ secundar general din perspectivele școlii prietenoase copilului* (Institutul de Științe ale Educației, Ministerul Educației, UNICEF Moldova) – expert (2012-2013);
6. *Student Active Learning in Science*, TEMPUS expert (2010-2012) ș.a.

B. Proiecte naționale:

7. *Asigurarea științifică a calității, eficienței și relevanței procesului educațional în învățământul secundar general* (2015-2019);
8. *Reconfigurarea procesului de învățare din învățământul general în contextual provocărilor societale* (2020-2023).

Dl Ion Achiri este un participant activ la numeroase conferințe și simpozioane științifice naționale și internaționale. În comunicările sale, Domnul Profesor evidențiază atât realizările din sistemul nostru de învățământ, cât și problemele acestuia,

pentru care propune soluții pertinente. Născut în zona Cernăuților, rămâne fidel universității absolvite, acceptând cu bunăvoință să ia parte la diverse manifestări științifice, organizate de Alma Mater. De altfel, este o personalitate cunoscută prin activismul său și în cadrul unor foruri științifice internaționale, organizate la Iași, București, Timișoara, Kiev, Odesa, Minsk, Vinnița, etc.

Domnia Sa promovează cu brio imaginea Institutului de Științe ale Educației și a Republicii Moldova în țară și străinătate, fiind membru al Colegiului de Redacție al revistelor științifice *Univers Pedagogic* (Chișinău), *Педагогический журнал* (Kiev), *Проблеми сучасного підручника* (Kiev).

A coordonat multe teze de master în domeniul educației și didacticii matematice. Fiind abilitat cu dreptul de a fi conducător științific, a ghidat și ghidează doctoranzi în vederea elaborării tezelor de doctorat în domeniul pedagogiei generale. Trei discipoli ai săi și-au susținut deja tezele de doctorat în științele educației. Pentru merite deosebite în activitatea profesională, dl Ion Achiri a fost distins cu Diploma Ministerului Educației al Republicii Moldova, Diploma CNAA al Republicii Moldova și Diploma Ministerului Învățământului al RSS Ucrainene. Un rol important în succesele obținute de profesorul și savantul IȘE îl are și familia Domniei Sale: soția, Lidia Achiri, profesoară de matematică, fiul Sergiu și fiica Natalia. Alinarea sufletului sunt, desigur, și cei patru nepoți: Sergiu, Maxim, Alisia și Amelia.

Dl Ion Achiri este aidoma unui copac, adânc înfipt în solul băștinei sale. Or, cum altfel am putea explica faptul că, în fiecare an, „de-i frig, de plouă, de bate vântul”, Domnia Sa se grăbește să se reîntoarcă la rădăcini, în Ținutul Herței din dulcea Bucovina, pentru a-și revedea rudele și consătenii și pentru a se reîncărca cu acea mirifică energie, pe care doar băștina poate să ți-o dea. Energia acumulată îi amplifică forțele pentru noile succese în viață și pe tărâmul profesional.

Pentru noi, colegii de la Institutul de Științe ale Educației, dl dr. conf. Ion Achiri simbolizează statornicie, bun simț, omenie, onestitate. Promovează cu probitate și competență profesională educația, știința, cultura. Apreciem tenacitatea în realizarea obligațiilor de serviciu, atitudinea de sprijin și încurajare față de colegi, optimismul și bunăvoința pe care le manifestă zi de zi.

Rodica SOLOVEI,

doctor în istorie, conferențiar universitar,
Institutul de Științe ale Educației